

Dromerig, melancholisch, ongrijpbaar. Het eigenzinnige werk van fotograaf Deborah Turbeville werd pas na haar dood ontdekt, door kunstverzamelaar en fotografekenner Richard Grosbard. Het is nu te zien in Huis Marseille.

Door Susan Nortier

FOTO'S ALS KORTE FILMS

Links: beeld uit de serie 'Unseen Versailles' (1980); rechts: 'Zonder titel' (Asser Levy Bathhouse)', uit de serie 'Bathhouse' (na 1975). Alle beelden komen uit de Muus Collection.

Boven en midden: beelden uit de serie 'Comme des Garçons, Passage Vivienne' (jaren tachtig).

Boven en midden: beelden uit de serie 'Comme des Garçons, Passage Vivienne' (jaren tachtig).

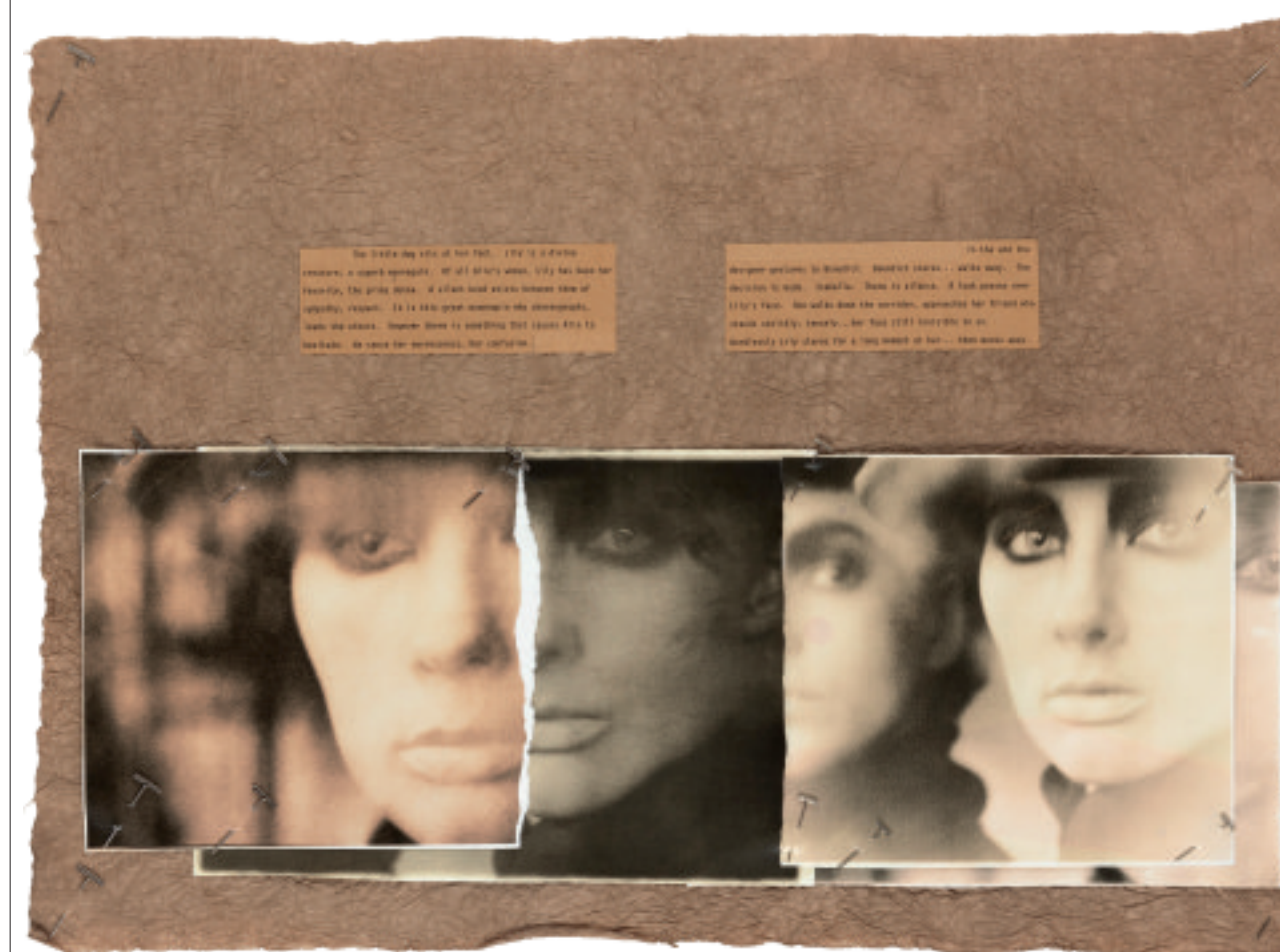
een missie: de wereld laten kennismaken met Deborah Turbeville.

Als tiener raakte Grosbard geïnteresseerd in fotografie. Dankzij zijn breed geïnteresseerde vader lag het ouderlijk huis vol kranten en tijdschriften, een eindeloze inspiratiebron. 'Ik knipte foto's uit en plakte die in een boek. Ik vond het krantenpapier en de korreligheid van de foto's prachtig.'

Het was in de seventies, in Washington D.C., een 'grote culturele hotspot', aldus Grosbard. 'De interessantste kunstenaars liepen er rond, en de stad telde tien filmtheaters. Ik spijbelde, om zoveel mogelijk films te kunnen zien. Toen ontstond mijn liefde voor cinematografie.' Die liefde herkende Grosbard decennia later in het werk van Turbeville, die in haar dagboeken schreef: 'Mijn foto's zijn minifilms.' Fotografie was in

de jaren zeventig nog niet populair als kunstvorm. 'Weinig mensen begrepen of kochten fotografie, slechts enkele kunstgaleries deden er wat mee. Alleen veilinghuizen verkochten soms fotowerk', vertelt Grosbard. Hij bezocht gretig alle plekken waar fotografie te vinden was, en deed zijn eerste aankopen. 'Fotografie was nog erg goedkoop. Foto's waar je toen vijfduizend dollar voor betaalde, van bijvoorbeeld Man Ray, zijn nu vier miljoen waard.' Op veilingen werd Grosbard een steeds bekender gezicht. 'Foto's stonden in bakken bij elkaar. Ik stond erom bekend dat ik razendsnel door die bakken ging en direct zag wat eruit sprong.' Kunsthandelaars begonnen hem aan te spreken. 'Jij bent toch een fotografekenner, vroegen ze. Ik schijn er een oog voor te hebben, antwoordde ik dan.' Daarna kwa-

Een collage uit de serie 'Passport', die Turbeville rond 1990 maakte.

men te met hun portfolio bij hem thuis. 'Zo maakte ik kennis met allerlei nieuw werk, zoals Tsjechische fotografie.'

De verklaring voor Grosbards scherpe oog is tweeledig. Als zoon van een handelaar in miniatuurdiamanten sorteerde hij als klein jongetje urenleng diamanten op helderheid. Daarnaast speelt zijn karakter een rol: 'Mijn grootste talent is mijn oneindige nieuwsgierigheid.'

Zijn scherpe oog leverde hem de reputatie van groot fotografekenner op. Filantroop Michael Sonnenfeldt vroeg Grosbard in 2020 als adviseur voor zijn Muus Collection, een organisatie die collecties van goede, maar nog ondergewaardeerde Amerikaanse

fotografen verzamelt en bekendheid wil geven. De timing was uitstekend. Grosbard had Turbeilles werk net ontdekt en introduceerde dit direct bij Muus.

Revolutionair

'Turbeville begon in de modefotografie en was daarin revolutionair. Het verhalende aspect was voor haar belangrijker dan de kleding, iets wat je nu nog steeds ziet in modebladen.' Haar badpakken-shoot voor Vogue in een vervallen badhuis in New York deed in 1975 veel stof opwaaien, men vond de beelden erotisch en ongepast.

'Wat haar speciaal maakte in de modeindustrie, is dat ze een zware intellectueel was. Ze had veel kennis van cinematografie en lite-

ratuur. In haar werk zitten allerlei verwijzingen naar werk van bijvoorbeeld Marcel Proust en Franz Kafka', vertelt Grosbard. 'Ze durfde ook veel, probeerde verschillende soorten papier en technieken. Daarmee creëerde ze dromerige, spookachtige beelden.'

Turbeville zag haar foto's niet als waardevolle objecten, liep zelfs achteloos over haar afdrukken op de vloer heen. Door foto's te scheuren en de fragmenten met metalen pinnetjes op papier vast te prikken maakte ze unieke collages, waar ze inmiddels bekend om is.

Dankzij Muus Collection nam Turbeilles bekendheid een vlucht. In 2021 stond Muus met haar werk op fotobeurs Paris Photo. Grosbard: 'Het was ongelooflijk,

uit heel Europa vlogen mensen die met Turbeville hadden gewerkt speciaal naar Parijs om haar werk te zien en over haar te vertellen.' In fotografiemuseum Huis Marseille, in Amsterdam, is nu een meer haar vintage fotocollages. Grosbard: 'Iedereen moet haar werk zien, ze leefde in een fantasiewereld. *Rainy days are my favorite days*, zei ze.'

& TENTOONSTELLING
De expositie *Photocollage* van Deborah Turbeville is tot en met 6 juni te zien in Huis Marseille, Museum voor Fotografie, in Amsterdam.